

Asia: VN/2434/2018

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Direktiivin ja ehdotetun lain soveltamisala on luetteloineen, poikkeuksineen ja laajennuksineen vaikeasti ymmärrettävä ainakin mahdollisten ilmoittajien näkökulmasta. Soveltamisala määrittelee sen, saako ilmoittaja ehdotuksen mukaista suojelua. Tämä voi johtaa ilmoittajien kannalta vaikeasti ennakoitaviin tilanteisiin. Ongelmaa tuskin voi kuitenkaan lakia säädettäessä välttää, vaan viranomaisten tulee kiinnittää asiaan tiedotuksessa erityistä huomiota.

Erityisesti: 2 § Soveltamisala. Miten arvioitte esitettyä soveltamisalaa? Puuttuuko mielestänne jokin keskeinen lainsäädännön ala soveltamisalasta? Mikä? Perustelkaa mielipiteenne.

2 §:n soveltamisalassa on lueteltu lainsäädännön alat, joita koskevia rikkomuksia laki koskee. Puuttuuko luettelosta tilintarkastus- ja kirjanpito? Hallituksen esitysluonnoksen perusteluissa s. 14 "Ilmoittajansuojeludirektiivin aineelliseen soveltamisalaan kuuluva lainsäädäntö" sekä liitteessä 1 on mukana tilintarkastus- ja kirjanpitolainsäädäntö, mutta sitä ei kuitenkaan ole sisällytetty 2 §:n luetteloon tai pykälän yksityiskohtaisiin perusteluihin. Onko tarkoitus, että tilintarkastus- ja kirjanpitolainsäädäntö sisältyy kohtaan "2) Rahoituspalvelut, -tuotteet ja -markkinat sekä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen ehkäiseminen" vai jääkö se soveltamisalan ulkopuolelle? Tilintarkastusvalvonnasta vastaavana viranomaisena Patentti- ja rekisterihallitus toivoo, että soveltamisala selvennettäisiin tältä osin lopullisessa hallituksen esityksessä.

Erityisesti: Mikä laki mielestänne puuttuu soveltamisalasta?

Kts. yllä

2 luku Ilmoittajan suojelun yleiset edellytykset ja ilmoittaminen

-

Erityisesti: liittyykö toimintanne kannalta sisäisen ilmoituskanavan perustamisvelvollisuuteen ongelmia? Mitä? Perustelkaa mielipiteenne.

Valtiokonttori on toteuttamassa teknistä ratkaisua, jota valtion viranomaiset voivat käyttää. Patentti- ja rekisterihallitus tulee ottamaan tämän ratkaisun käyttöönsä. Käytännön ongelmia aiheuttaa, että lainsäädännön voimaansaattaminen näyttäisi tapahtuvan huomattavan myöhään, mikä hankaloittaa viranomaisvalmistelua. Toisaalta kyse on kuitenkin suhteellisen yksinkertaisesta prosessista, joten kanava ja siihen liittyvät ohjeistukset ja tiedotus voidaan toteuttaa lyhyellä aikataululla.

Erityisesti: liittykö toimintanne kannalta ulkoisen ilmoituskanavan perustamisvelvollisuuteen ongelmia? Mitä? Perustelkaa mielipiteenne.

Ulkoisten ilmoituskanavien osalta ehdotuksessa on päädytty ratkaisuun, jonka mukaan Oikeuskanslerinvirasto toimisi keskitettynä ulkoisena ilmoituskanavana. Lisäksi kuitenkin toimivaltaisten viranomaisten tulisi perustaa omat ulkoiset ilmoituskanavat. Ratkaisu vaikuttaa monimutkaiselta ja näyttäisi vaativan mittavaa lisäresurssia Oikeuskanslerivirastoon pelkästään välittämään ilmoituksia muihin kanaviin. Toinen vaihtoehto voisi olla toimia hallintolain 21 §:n mukaisesti eli viranomaisen, jolle on erehdyksestä toimitettu asiakirja sen toimivaltaan kuulumattoman asian käsittelemiseksi, on viipymättä siirrettävä asiakirja toimivaltaiseksi katsomalleen viranomaiselle. Siirrosta on ilmoitettava asiakirjan lähettäjälle. Ottaen huomioon esityksessä ennakoitu ilmoitusten vähäinen määrä hallintolain säännöksiin turvautuminen voisi olla käyttökelpoinen vaihtoehto.

3 luku Sisäisiin ja ulkoihin ilmoituksiin sovellettavat säännökset

-

Erityisesti: miten arvioisitte tietosuojaan liittyviä kysymyksiä (19 §:n salassapitovelvollisuus ja 20 §:n henkilötietojen käsittely)

Tältä osin voi viitata Verohallituksen lausuntoon.

4 luku Tietojen julkistaminen

-

5 luku Suojelutoimenpiteet

-

Erityisesti: miten arvioisitte esitettyä suojelun tasoa, onko se riittävä? Perustelkaa mielipiteenne.

-

6 luku Seuraamukset

-

2. Esitysluonnoksen vaikutusten arviointi/yleiset kommentit

-

2.1 Millaisia vaikutuksia esitetyllä lailla ennakoitte olevan toimintanne?

Patentti- ja rekisterihallituksen osalta lakia sovellettaisiin käytännössä julkisiin hankintoihin sekä tietosuojaan ja – turvaan, mahdollisesti myös tilintarkastusvalvontaan. Patentti- ja rekisterihallitus

on ottamassa käyttöön Valtiokonttorin yhteisestä teknistä ratkaisua ja sillä jo olemassa menettelyt väärinkäytösten käsittelystä. Viraston toiminnan luonteen arvioiden on todennäköistä, että ilmoitusten määrä tuskin kovinkaan suuri, joten ehdotettu lainsäädäntö voitaneen hoitaa nykyisillä resursseilla.

2.2 Onko esityksessä tunnistettu toimintanne kannalta merkittävät vaikutukset? Jos ei, niin mitkä vaikutukset puuttuvat?

Ilmoituskanavan käyttöönotto saattaa lisätä myös neuvonnan ja tiedotuksen tarvetta, koska kuten edellä on todettu, lain soveltamisalan ja suojelun piiriin kuuluminen eivät välttämättä ole ilmoitusta harkitsevalle helposti ymmärrettävät.

2.3 Ovatko yksityisen sektorin yrityksiin liittyvät vaikutukset tunnistettu riittävästi? Jos ei, niin mitkä vaikutukset puuttuvat?

-

2.4 Ovatko valtion viranomaisiin liittyvät vaikutukset tunnistettu riittävästi? Jos ei, niin mitkä vaikutukset puuttuvat?

-

2.5 Ovat kuntiin liittyvät vaikutukset tunnistettu riittävästi? Jos ei, niin mitkä vaikutukset puuttuvat?

-

3. Muut huomiot. Mahdolliset muut huomionne ehdotetusta sääntelystä ja esityksistä.

-

Mantere Eero
Patentti- ja rekisterihallitus